

Sofijska Deklaracija, 17. maj 2018.

"Mi, lideri EU i država članica, u konsultacijama sa partnerima sa Zapadnog Balkana i u prisustvu relevantnih regionalnih aktera, danas zaključujemo sledeće":

1. EU pozdravlja zajedničku posvećenost partnera sa Zapadnog Balkana evropskim vrednostima i principima, kao i viziji snažne, stabilne i ujedinjene Evrope, podržane našim istorijskim, kulturnim i geografskim vezama i uzajamnim političkim, bezbednosnim i ekonomskim interesima.
2. Podsećajući na samit u Solunu 2003. godine, EU ponovo potvrđuje nedvosmislenu podršku evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana. Na osnovu dosadašnjeg napretka partneri sa Zapadnog Balkana ponovo su potvrdili posvećenost evropskoj perspektivi kao svom čvrstom strateškom izboru, povećanju svojih napora i uzajamnoj podršci. Kredibilitet ovih napora zavisi od jasne javne komunikacije.
3. EU je odlučna da pojača i intenzivira angažman na svim nivoima kako bi podržala političku, privrednu i društvenu transformaciju regiona, između ostalog i kroz pojačanu pomoć koja se zasniva na konkretnom napretku u oblasti vladavine prava, kao i u društveno-ekonomskim reformama partnera sa Zapadnog Balkana.
4. EU pozdravlja posvećenost partnera sa Zapadnog Balkana prioritetu demokratije i vladavine prava, naročito po pitanju borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, dobrog upravljanja, kao i poštovanja ljudskih prava i prava pripadnika nacionalnih manjina. Njihovo efikasno sprovođenje reformi počiva na tim osnovama. Civilno društvo i nezavisni mediji igraju ključnu ulogu u procesu demokratizacije.
5. EU podržava opredeljenje partnera sa Zapadnog Balkana da nastave jačanje dobrosusedskih odnosa, regionalne stabilnosti i uzajamne saradnje. To se naročito odnosi na pronalaženje i primenjivanje konačnih, inkluzivnih i obavezujućih rešenja za bilateralne sporove ukorenjene u nasleđu prošlosti i na ulaganje dodatnih napora u pomirenje.
6. Izgradnja guste mreže veza i mogućnosti u regionu i sa EU je od vitalnog značaja za približavanje naših građana i ekonomija, kao i za unapređenje političke stabilnosti, ekonomskog prosperiteta, kulturnog i društvenog razvoja. Na osnovu postignutog napretka, uključujući i

regionalne inicijative, obavezujemo se da unapredimo značajnu povezanost u svim dimenzijama: saobraćajnoj, energetske, digitalnoj, ekonomskoj i ljudskoj.

7. EU se složila da promoviše tržišno i investiciono prijateljsko okruženje na Zapadnom Balkanu kako bi se brže kretao prema digitalnoj ekonomiji i održivim i klimatski prijateljskim društvima u skladu sa pariskim sporazumom. Energetska bezbednost će biti prioritarna, uključujući kroz poboljšanu energetske efikasnost, bolje prekogranične međusobne veze, diversifikaciju izvora i puteva, kao i balansirani energetske miks koji bolje integriše obnovljivu energiju.

8. Poseban naglasak biće stavljen na stvaranje novih mogućnosti za mlade, uz istovremeno obezbeđivanje da to doprinosi društveno-ekonomskom razvoju Zapadnog Balkana.

9. U tu svrhu EU pozdravlja posvećenost partnerskih zemalja Zapadnog Balkana, između ostalog, da ubrza sprovođenje stečenog u okviru Sporazuma o energetske i saobraćajnoj zajednici, a kako bi se uklonile sve administrativne prepreke na granicama, dovršilo Regionalno tržište električne energije i hitno primenio višegodišnji akcioni plan za razvoj regionalnog ekonomskog područja iz jula 2017. godine. EU će nastaviti da podržava ove napore.

10. EU i Zapadni Balkan dele brojne bezbednosne izazove koji zahtevaju koordinirano individualno i kolektivno delovanje. Kada radimo zajedno, sposobni smo da efektno rešimo ove probleme. Naša saradnja u rešavanju ilegalnih migracionih tokova pokazala je svoju vrednost i dalje će se razvijati.

11. Suzbijanje terorizma i ekstremizma, uključujući finansiranje, radikalizaciju i povratak stranih terorističkih boraca, zahteva našu povećanu saradnju.

12. EU i partneri sa Zapadnog Balkana potvrdili su da su rezultati u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala esencijalni za regionalnu političku i socio-ekonomsku transformaciju, kao i za regionalnu stabilnost i bezbednost, koji su u interesu građana. EU pozdravlja njihovu predanost u preduzimanju odlučne akcije, u saradnji sa EU i međusobno, u borbi protiv trgovine ljudima, uzgoja droge, krijumčarenja ljudi, droga i oružja.

13. EU pozdravlja doprinos partnera sa Zapadnog Balkana svojoj zajedničkoj spoljnoj i bezbednosnoj politici (CFSP) u svim njihovim aspektima i očekuje progresivno produbljivanje saradnje u ovoj oblasti, posebno poboljšanog nivoa usklađivanja, naročito u vezi sa problemom u kojima su glavni zajednički interesi u pitanju.

14. Protiv dezinformisanja i drugih hibridnih aktivnosti boriće se kroz veću saradnju u elastičnosti, sajber bezbednosti i strateške komunikacije.

15. Da bismo ubrzali poboljšanje života naših građana u oblastima povezanosti i bezbednosti s obzirom na evropsku perspektivu Zapadnog Balkana, danas, uzimajući u obzir relevantne aspekte Komunikacije Komisije usvojene 6. februara 2018, EU je pokrenula Prioritetnu Agendu Sofije za EU i Zapadni Balkan, koja je aneksirana ovoj Deklaraciji.

16. EU pozdravlja nameru Hrvatske da bude domaćin samita EU – Zapadni Balkan tokom njenog predsedavanja 2020. godine.

17. Napominjemo da se naši partneri sa Zapadnog Balkana pridržavaju gore navedenih tačaka.

Aneks uz Deklaraciju

Sofijska prioritetna agenda

- Poboľjšati podršku reformi pravosuđa i naporima za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uključujući izgradnju kapaciteta za prevenciju korupcije;
- Proširiti savetodavnu misiju vladavine prava uz povećanu podršku država članica i iz EU;
- Poboľjšati monitoring reformi kroz sistematičnije praćenje misija;
- Uvesti praćenje suđenja u oblasti ozbiljne korupcije i organiziranog kriminala;
- Raditi na boljem merenju rezultata reforme pravosuđa;
- Podržati Zapadni Balkan kroz Evropski fond za demokratiju u oblasti nezavisnih i pluralističkih medija i civilnog društva. Jačanje angažmana na području bezbednosti i migracije;
- Povećati zajednički rad na borbi protiv terorizma i sprečavanju radikalizacije i nasilnog ekstremizma, u skladu sa inicijativom Zapadnog Balkana za borbu protiv terorizma;

- Pojačati značajnu operativnu saradnju u borbi protiv međunarodnog organizovanog kriminala u prioritetnim oblastima poput oružja, droga, krijumčarenja migranata i trgovine ljudima;
- Pripremiti se za obnavljanje akcionog plana za saradnju na vatrenom oružju, kako bi se rešio problem ilegalnog oružja i velike količine oružja;
- Povećati podršku izgradnji kapaciteta u oblasti sajber bezbednosti i borbi protiv sajber kriminala;
- Pojačati saradnju u oblasti migracija i upravljanja granicama;
- Dalje jačanje saradnje između oficira za vezu (EK i Agencije za evropske granice i obalske straže), zemalja članica i nadležnih organa Zapadnog Balkana;
- Napraviti Međuresornu Radnu grupu EU JHA koju koordinira Komisija;
- Produbiti i proširiti značajnu saradnju i dijalog o zajedničkoj spoljnoj i bezbednosnoj politici / zajedničkoj bezbednosti i odbrambenoj politici;
- Dalje razviti saradnju na aktivnostima koje se odnose na hibridne pretnje, uključujući jačanje strateške komunikacije podržavajući društveno-ekonomski razvoj i posebnu pažnju prema mladima;
- Proširiti investicioni okvir Zapadnog Balkana kako bi se privukla i koordinirala ulaganja bilateralnih donatora i međunarodnih finansijskih institucija;
- Značajno povećati pružanje garancija investicionog okvira Zapadnog Balkana za veliki broj privatnih investicija;
- Pojačati podršku obrazovanju, posebno pokrenuti pilot projekat za mobilnost u stručnom obrazovanju i obuci;
- Dvostruki Erasmus i finansiranje regiona, uključujući i osnivanje "Omladinske laboratorije Zapadnog Balkana" u 2018. godini, pružajući prostor za inovativno kreiranje politika koje će se baviti potrebama mladih i rešavanjem problema odliva mozgova;

- Proširiti obim i domet Regionalne kancelarije za saradnju sa mladima i uvesti program unutar regionalne mobilnosti;
- Obezbediti napredak u sprovođenju Regionalnog ekonomskog područja, uključujući pojačavanje rada na priznavanju kvalifikacija i napredak u olakšavanju trgovine unutar zapadnog Balkana;
- Napredak BiH i Srbije u procesu pridruživanja Svetskoj trgovinskoj organizaciji;
- Pokrenuti novi paket projekata povezivanja (sa značajnim grantovima iz EU) kao investicionim okvirom Zapadnog Balkana, uključujući podršku Plavom auto-putu i putu mira (Niš–Priština);
- Podržati povećano korišćenje mogućnosti u skladu sa trenutnim odredbama Instrumenta za povezivanje Evrope na Zapadnom Balkanu;
- Proširiti Energetsku uniju EU na Zapadni Balkan, fokusirajući se na energetska bezbednost i diversifikaciju izvora i dobavljača, uključujući strategiju na regionalnom nivou za korišćenje obnovljivih izvora, posebno hidroenergije;
- Raditi na završetku regionalnog tržišta električne energije na Zapadnom Balkanu i obezbediti da bude integrisana na unutrašnje tržište električne energije EU, uključujući i inicijativu za centralnu i jugoistočnu Evropu (CESEC);
- Dalje podržati stvaranje jedinstvenog regulatornog prostora i efikasnog procesa reforme tržišta energije u skladu sa Ugovorom o energetskoj zajednici;
- Potpisati obavezu/memorandum o razumevanju o interkonektoru za gas Bugarska/Srbija;
- Pokrenuti implementaciju Ugovora o transportnoj zajednici i potpunu operaciju tog sekretarijata;
- Potpisati sporazum o sedištu Transportne zajednice (Beograd)
- Podržati Ministarsku deklaraciju o saobraćaju iz dana TEN-T u Ljubljani, uključujući akcioni plan za prioritetnu listu graničnih prelaza;

– Podržati novu železničku strategiju koja će Zapadni Balkan dovesti u glavnu mrežu EU i tržište A digitalne agende za Zapadni Balkan;

– Pokrenuti Digitalnu agendu za Zapadni Balkan, uključujući mapu puta kako bi se olakšalo smanjivanje cene rominga;

– Pokrenuti značajan paket tehničke pomoći za identifikaciju potencijalnih digitalnih investicija (uključujući i širokopojasni) kroz Investicioni okvir Zapadnog Balkana / Instrument za pretpristupnu pomoć;

– Podržati borbu protiv nekažnjivosti kroz podršku Mehanizmu za međunarodni krivični tribunal i Kosovu*;

– Specijalističke komore, preko Euleksa;

– Otvoriti prozor u Kreativnom evropskom programu EU;

– Promovisati produbljivanje veza između civilnih društava Zapadnog Balkana, između ostalog i kroz podršku Fondu za projekte Zapadnog Balkana;

Ova prioritarna agenda biće sprovedena na statusno-neutralan način i bez prejudiciranja diskusija o sledećim višegodišnjim finansijskim okvirima.